

УДК 72.012.8:727.7(477.81)(043.2)

Гнатюк Л.Р.,
канд.арх., доцент
Поліщук Я.І., Музиченко О.А.,
Національний авіаційний університет, м. Київ

РЕКОНСТРУКЦІЯ САДИБИ ХОДКЕВИЧІВ ПІД ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ КОМПЛЕКС

Анотація: У статті розглянуто проблему реконструкції об'єктів культурної спадщини. Проведено аналіз реконструкції замків Луари під готельно-ресторанні комплекси. Запропоновано методи та засоби реконструкції садиби Ходкевичів, для її збереження, як об'єкта культурної спадщини та залучення туристів, нанесення її на туристичну карту України.

Ключові слова: культурна спадщина, реконструкція, палацово-парковий комплекс, дизайн середовища, класицизм, садиба.

Постановка проблеми. Відтворення та збереження об'єктів культурної спадщини у ході реконструкції пам'яток архітектури є багатогранною проблемою й потребує детального вивчення. Різні аспекти цієї проблеми вимагають для свого вирішення спільних зусиль істориків, мистецтвознавців, архітекторів та дизайнерів.

Одним із цікавих об'єктів культурної спадщини є садиба Ходкевичів, яка на сьогодні, знаходиться у занедбаному стані, у зв'язку з тим, що є недостатньо популяризована на туристичній мапі України.

Необхідне детальне вивчення особливостей етапів формування та особливості дизайну середовища палацово-паркового комплексу Ходкевичів для збереження його цінності при реконструкції.

Для привернення уваги місцевого населення та туристів необхідно створити відповідну інфраструктуру, надати "нового змісту" об'єктам культурної спадщини, не змінюючи початкового задуму автора. Для цього необхідно запропонувати методи, засоби реконструкції та реставраційних робіт.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Перш за все, праця з об'єктами культурної спадщини України проводиться відповідно до ряду законодавчих та нормативних актів, а саме: Закону України "Про охорону культурної спадщини" [1], Постановою Кабінету Міністрів України "Про вдосконалення Положення про Державний реєстр національної культурної

спадщини" [2], Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку визначення категорії пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України" [3], які на законодавчому рівні регулюють роботу з даним об'єктами.

Праці О. Гавриленко "Остання з роду Острозьких" [4], Т. Дмитренко "Ходкевичі – меценати науки, мистецтва, релігії та культури XV – XIX ст.", подають опис окремих історичних моментів зведення садиби. Праця Е. Посільської [5] "Григорій Ходкевич – фундатор друкарні в Заблудові" [6], Є. Цимбалюк "Багатство і любов – як одвічні полюси у долі власників Млинова Криштофа та Марії Ходкевичів [7], Є. Цимбалюк "Минуле і сучасність" [8], Л. Поперецької "Ян Кароль Ходкевич – великий полководець" [9] розкривають історію родоvodu Ходкевичів.

Аналіз наукових праць дає можливість детально вивчити та дослідити особливості архітектурного середовища палацово-паркового комплексу родини Ходкевичів. Але у вищеперерахованих працях не розглядалося питання реконструкції палацово-паркового комплексу Ходкевичів, та внесення його до списків туристичних об'єктів України. В праці Д'юарт С. "Искусство и история замки и города Луари" [10] наводяться приклади реконструкції замків і містечок, які розташовані вздовж ріки Луари у Франції під готельно-ресторанні комплекси, що можуть слугувати аналогами при роботі над концепцією реконструкції палацово-паркового комплексу Ходкевичів.

Формулювання цілей статті. На основі вивчення особливостей формування та етапів розвитку палацово-паркового комплексу Ходкевичів, запропонувати методи та засоби реконструкції садиби під готельно-ресторанний комплекс.

Основна частина. На зламі XVIII-XIX ст. млинівська садиба Ходкевичів, закладена Яном Миколою Ходкевичем, відома як резиденція Людвіки з Ревуцьких Ходкевичевої. Комплекс розплановано на високому березі р. Ікви і огорожено з двох сторін штучним валом. На осі плану садиби залишено місце під палац, оточене з трьох боків "італійським парком" [8].

Аналіз ансамблю, а саме групи об'єднаних будівель в їх історичному розвитку (рис. 1) показує, що архітектура, єдність та зв'язок із пейзажем є видатною універсальною цінністю з точки зору історії та мистецтва [7].

Рис. 1. Зовнішній вид садиби

а) фото палацу графа Ходкевича 1939р

б) фото палацу 2015р.

На сьогодні одним із прикладів вдалої реконструкції є замки Луари. У зв'язку з цим є важливим вивчення світового досвіду.

На основі вивчення замків Луари, як аналогів досліджено, що середньовічні палаци можуть бути використані під сучасні потреби, а саме краєзнавчий музей, історичний музей, готель та ресторан.

Собор Sainte-Croix (Св. Хреста), м. Орлеан, належить до культурної спадщини та використовується під історичний музей (рис. 2-3).

Рис. 2. Фасад замку Sainte-Croix, м. Орлеан

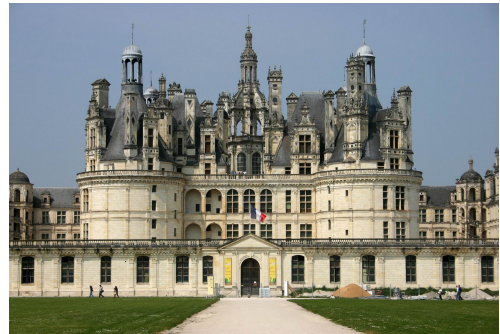

Рис. 3. Фасад замку Луари, Шамбор

Архітектура Шамбора — це ефектне поєднання стилів. оздоблення витримано в дусі раннього італійського Відродження, тоді як весь силует споруди нагадує про готику. Замок Шамбор, Долина Луари, департамент Луари і Шер, внесений до світової спадщини ЮНЕСКО. Замок Блуа, замок Ле-Ружу (Зачарований замок), комуна Френ. Замок Валансе.

Chateau de Vagnols - готель-замок, розташований в центрі регіону Божоле, в 28 км від Ліона (рис. 4). З 1987 р. замком володіють Helen і Paul Hamlyn, під керівництвом яких була проведена повна реконструкція будівлі. В результаті замок знову придбав колишню пишність: були відновлені настінні і стельові

фрески епохи Ренесансу і 18-го століття, величні вежі, сухий рів і вхід через розвідний міст.

Рис.4. готель-замок *Chateau de Bagnols*, регіон Божоле
а) фасад замку *Chateau de Bagnols* б) сад при замку *Chateau de Bagnols*

Сьогодні замок є не тільки найбільшим історичним пам'ятником Франції, а й унікальним готелем класу люкс. В його стінах розміщений 21 номер і апартамент для гостей (рис. 5).. Кожен з них декорований за спеціальним проектом за допомогою тканин, старовинних меблів, гобеленів і фресок, що датуються 15-м століттям. На території готелю працює ресторан "Salle des Gardes", відзначений зіркою знаменитого французького путівника "Michelin".

У гарну погоду гості обслуговуються на терасі, що виходить на південь, під тінню 100-річних лаймових дерев. *Chateau de Bagnols* отримав багатьох міжнародних нагород. У 2003 році готель увійшов до числа п'ятизіркових готелів класу люкс "Rocco Forte Hotels", а в 2006 році журнал "Conde Nast Traveller" визнав його одним з кращих готелів світу.

Рис. 5. Апартаменти класу люкс *Chateau de Bagnols*
а) апартаменти класу люкс б) ванна кімната в апартаментах

Апартаменти носять імена видатних особистостей, які зробили свій внесок в історію замку. У кожному номері є окрема ванна кімната та сучасне обладнання, створене за останніми телекомунікаційними технологіями. Багато номерів розміщені в баштах, тому мають круглу форму і вузькі вікна. Елементи декору - м'який оксамит і шовк, а також рідкісні предмети антикваріату.

Під час реставрації були відновлені настінні і стельові фрески епохи Відродження і 18-го століття. Особливу увагу приділено дрібним деталям, відбиваючим історичну спадщину замка: скло ручної роботи, стилізоване під 18-е століття, привезено з Ельзасу, столова білизна - з Північної Ірландії, а шовкова оббивка для меблів була зроблена в Ліоні [10].

На основі аналізу, виявлено, що замки Луари внесені до світової спадщини ЮНЕСКО та є реконструйовані під готельно-ресторанні комплекси та функціонують, як історичні музеї. Натомість палацово-парковий комплекс Ходкевичів використовується лише частково, як краєзнавчий музей, а будівлі офіщини та темлюм не використовується за призначенням (рис. 6).

Споруди садиби Ходкевичів виконані в стилі класицизм, але на сьогодні багато елементів втрачено і потребує відновлення.

Рис. 6. Інтер'єр палацу садиби графа Ходкевича

а) інтер'єр камінної зали

б) приміщення холу, головні сходи

Особливості дизайну садиби полягають у повній залежності її від історії, долі власників, відображають епоху класицизму.

На території садиби було розбито "італійський парк" який на сьогодні майже повністю втрачено і на рівні зі спорудами потребує реконструкції. Парадний "італійський парк" півкруглий за формою, оздоблювали два ряди з боскетами, квітковими клумбами і двома зеленими павільйонами у вигляді

підкови. Над широким каналом, паралельно, до осі резиденції, по лівій північній стороні розбито алеї, що вели до ріки і замикались далеким пейзажем. По другому боці каналу закладено фруктовий сад з павільйоном фігових дерев [6].

Рис. 7. Садовий павільйон, темлюм

Рис. 8. фасад офіщини фото 2015 р.

Найбільш значним садовим павільйоном був "темпліум", що одержав свій закінчений вигляд вже по смерті старостіни Людвіки. Збудований виразно в романтичному стилі. Темпліум в перекладі з французької "*templum*" - замок. Знаходиться в невеликій котловині на південь від палацу і флігеля - офіщини. Найбільш віддалена частина парку, що лежала в північно-західній частині комплексу [4].

Пропонується провести реконструкцію садиби під готельно-ресторанний комплекс, зберігши краєзнавчий музей в палаці Ходкевичів. На сьогодні окремі приміщення палацово-паркового комплексу Ходкевичів використовуються, як : офіщина - технікум ветеринарної медицини, палац - Млинівський краєзнавчий музей, а раніше головне приміщення; темлюм, який зараз не використовується. Загальна площа офіщини - 900м/кв., Темпліум - 260м/кв. та палац - 750 м./кв.

Офіщина, яка буде реконструйована під готель, розрахована на 80 осіб. Музей та ресторан в парку розраховані на туристів та відвідувачів загалом на 100 осіб.

Комплекс заходів спрямованих на збереження та відновлення садиби. Розробити благоустрій території відновити "італійський парк", а саме встановити альтанки, декоративний міст та вхідні групи в палацово-парковий комплекс, засобом реконструкції для привернення уваги туристів.

У приміщенні офіщини, яка знаходиться на березі ріки Ікви (рис. 8),

пропонується розмістити готель на 80 місць, комфортабельний готель дасть можливість привернути увагу туристів і затримати їх на довший період. Відповідно до стандартів та ДНУ. Офіцина потребує повної реконструкції та перепланування, у зв'язку з незадовільним станом.

У садовому павільйоні, темлюмі графа Ходкевича (рис. 7), пропонується провести реставраційні роботи і розмістити ресторан з літньою терасою, який обслуговуватиме не тільки відвідувачів, які проживають на території садиби, але й короткочасних відвідувачів.

У приміщенні палацу, пропонується провести редизайн інтерє'рів, розмістити виставкові зали, розробити нові виставкові стенди. На першому рівні, розробити місця для обслуговуючого персоналу, менеджерів та гідів, провести реставрацію сходів, на другому обновили експозицію, організувати простір для проведення музичних вечорів.

Вищеперераховані заходи спрямовані на відновлення садиби та привернення уваги туристів до неї як до об'єкта культурної спадщини.

Висновки. Виявлено характерні особливості палацово-паркового комплексу родини Ходкевичів: класичний стиль, прості і лаконічні форми, "італійський парк", симетричність предметів і ліній, використання численних декоративних деталей. Запропоновано методи та засоби реконструкції, а саме: відновлення, проведення реставраційних робіт в палаці та темплюмі, перепланування офіцини під готельно-ресторанний.

Перспективи подальших досліджень. Пропонується провести дослідження з відтворення "італійського парку" палацово-паркового комплексу садиби Ходкевичів.

Література

7. Закон України. №1170 - VII від 27 березня 2014 "Про охорону культурної спадщини" [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> Дата доступу - 18.03.2015 р. — Назва з екрану

8. Постанова КМУ №466 від 12 серпня 1992 р. "Про затвердження Положення про Державний реєстр національного культурного надбання" [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/466-92-п> Дата доступу - 18.03.2015 р. — Назва з екрану

9. Постанова КМУ № 1760 від 27 грудня 2001 р. "Про затвердження Порядку визначення категорії пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України" [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1760-2001-n> Дата доступу - 18.03.2015 р. — Назва з екрану

10. *Гавриленко О.* "Остання з роду Острозьких" – Млинів: історико-краєзнавчі дослідження – Луцьк: ВАТ "Волинська обласна друкарня", 2008. – 151 с.
11. *Дмитренко Т.* "Ходкевичі – меценати науки, мистецтва, релігії та культури XV – XIX ст." Млинів: історико-краєзнавчі дослідження – Луцьк: ВАТ "Волинська обласна друкарня", 2008. – 151 с.
12. *Посільська Е.* Григорій Ходкевич – фундатор друкарні в Заблудові / Еліна Посільська. Млинів: історико-краєзнавчі дослідження – Луцьк: ВАТ "Волинська обласна друкарня", 2008. – 151 с.
13. *Цимбалюк Є.* "Багатство і любов – як одвічні полюси у долі власників Млинова Криштофа та Марії Ходкевичів" – Млинів: історико-краєзнавчі дослідження – Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2008. – 151 с.
14. *Цимбалюк Є.* "Млинів: Минуле і сучасність" – Рівне: 2006. – 174 с.
15. *Поперецька Л.* Ян Кароль Ходкевич – великий полководець Млинів: Історико-краєзнавчі дослідження – Луцьк: ВАТ "Волинська обласна друкарня", 2008. – 151 с.
10. *Д'юарт С.* "Искусство и история замки и города Луары" – М.: Издательский проект "Casa Editrice Bonechi", 2008. – 192 с.

Аннотація

Гнатюк Л. Р., Полищук Я. И., Музыченко О. А. Реконструкция дворцово-парковый комплекс усадьбы Ходкевича под гостинично-ресторанный комплекс. В статье рассмотрена проблема реконструкции объектов культурного наследия. Проведен анализ реконструкции замков Лауры под гостинично-ресторанный комплекс. Предложены методы и средства реконструкции усадьбы Ходкевичей, для ее сохранения как объекта культурного наследия и привлечения туристов. Внесение ее в туристическую карту Украины.

Ключевые слова: реконструкция, культурное наследие, дворцово-парковый комплекс, дизайн среды, классицизм, усадьба.

Abstract

Gnatiuk L. R., Polishchuk Y. I., Muzichenko O. A., Reconstruction of the palace and park complex of the estate Hodkevich under hotel-restaurant complex. In the article the problem of reconstruction of cultural heritage. Analysis reconstruction Laura locks in hotel and restaurant. Methods and means Reconstruction estates Chodkiewicz for its preservation as cultural heritage and attract tourists. Adding it to the tourist map of Ukraine.

Keywords: reconstruction, cultural heritage, palace and park complex, environmental design, classicism, manor.